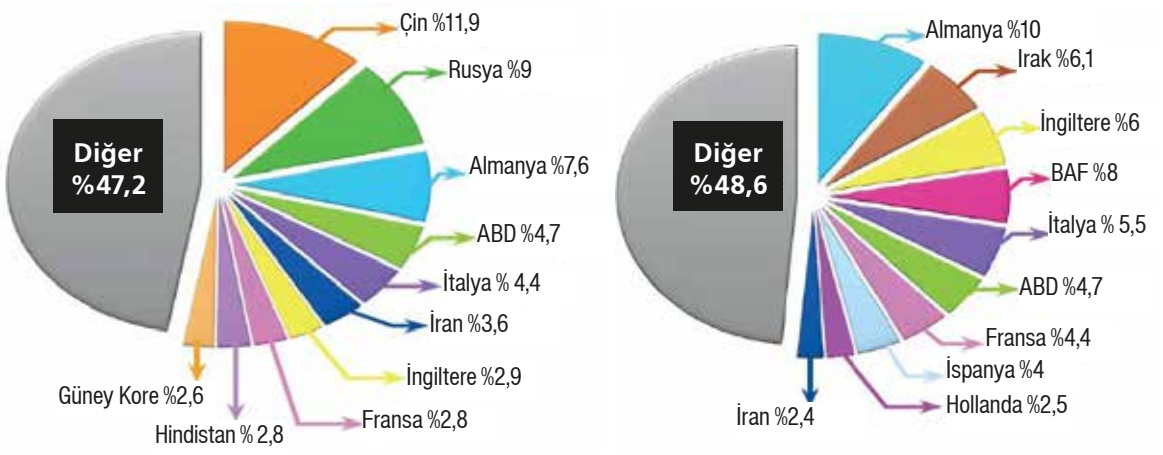
KONU TÜRKİYE'NİN DIŞ TİCARETİ VE DÜNYA PAZARLARINDAKİ YERİ

Dış ticaret bir ülkenin diğer ülkelerle yaptığı her türlü alım satımdır. Ülkelerin ihtiyaç duydukları mal ve hizmetlerin farklı olması, doğal kaynakların, ham maddelerin ve işlenmiş ürünlerin farklılık göstermesi uluslararası ticaretin en önemli sebebidir.

Bir ülke içerisinde üretilen her türlü mal ve hizmetin başka ülkelere satılmasına dış satım (ihracat), yabancı ülkelerden satın alınan her türlü mal ve hizmete ise dış alım (ithalat) denir. Bir ülkenin belli bir dönem içinde gerçekleştirdiği toplam dış satım ve dış alım değeri dış ticaret hacmi olarak adlandırılır.

Dış alım giderlerinin dış satım gelirlerinden fazla olması durumuna dış ticaret açığı denir. Ekonomik dengelerinde sıkıntı yaşayan ülkeler dış ticaret açığı verir. Dış satım gelirinin dış alım giderlerinden fazla olması durumu dış ticaret fazlası olarak adlandırılır. Ekonomik gücü yüksek, gelişmiş olan ülkelerin dış ticaret fazlası vardır. Dış ticaret dengesi ise bir ülkenin dış satımdaki gelirleriyle dış alımdaki giderleri arasındaki dengedir.

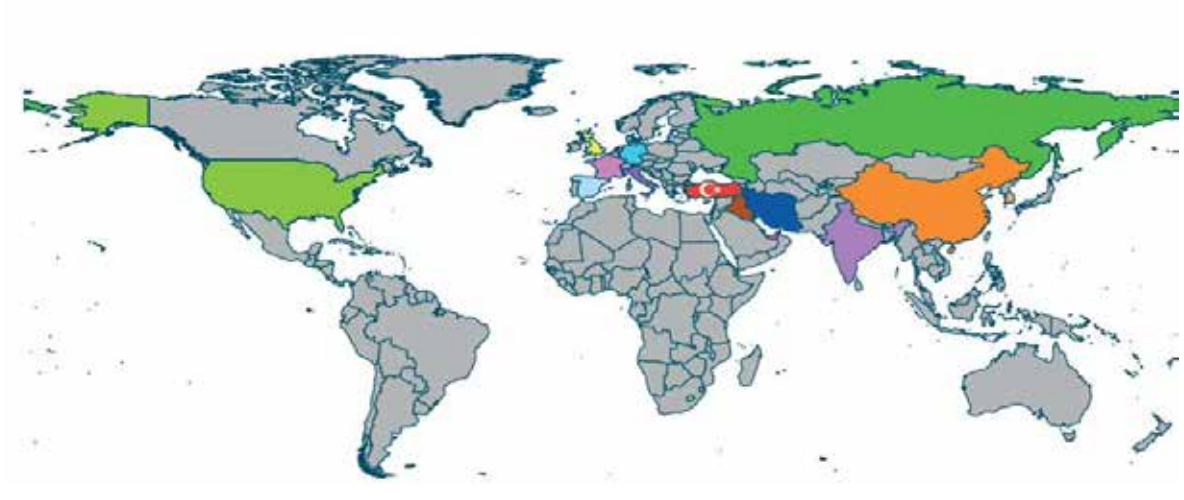
Türkiye'de seksenli yılların ilk yarısından itibaren ticarette dışa dönük bir politika izlenmeye başlanması, dış ticaret hacminde önemli bir büyüme sağlamıştır. Küreselleşen ekonominin sunduğu fırsatlar, Türkiye'nin konumu, rekabet potansiyeli olan ürünlerin varlığı ve Türkiye'nin nüfusu dış ticaret hacmini artırmıştır.

Grafik: Türkiye'nin ithalat ve ihracatındaki ilk 10 ülkenin payı 2018, TÜİK

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türkiye'nin ihracatında ham madde ve tarımsal ürünler önemli bir yer tutarken bugün ihracatımızın çok büyük bir kısmını imalat sanayisi oluşturmaktadır. Geçmişten bugüne dış ticaret, hem ihracat hem de ithalat bakımından hızla artmış, tarım ürünlerinin yerini sanayi ürünleri almıştır.

Türkiye'nin dış ticaretinde dış alımın payı dış satımdan fazladır. Bu nedenle ticarette giderlerimiz gelirlerimizden fazladır.

***Harita:** Türkiye'nin dünya üzerindeki konumu ile Türkiye'nin dış alım ve dış satımındaki ilk 10 ülke.*

Fotoğraf: Mersin Serbest Bölgesi

Serbest Bölge: Bir ülkenin idari sınırları dâhilinde bulunan fakat gümrük sahası dışında bırakılan, ülkenin diğer kesimlerinden farklı olarak ihracat artışına yönelik birtakım ekonomik ayrıcalıkların tanındığı bölge¬lere serbest bölge denir. Ülkemizde serbest bölgelerin kuruluş amacı:

- İhracat odaklı üretim ve yatırımları desteklemek
- Ülkeye yapılacak yabancı yatırımları ve teknolojik girişleri teşvik etmek
- İşletmeleri ihracata yönlendirmek
- Uluslararası ticaretin gelişimini desteklemek

Sınır Ticareti: Komşu iki ülke arasındaki anlaşmaya dayalı olarak yapılan; bölgesel kalkınmayı, istihdamı, bölge halkının ihtiyaçlarını hızlı biçimde gidermeyi hedefleyen özel bir ticaret türüdür.

SORULAR

Soru 1:
Türkiye'nin dış ticaret hacminin artmasında aşağıdakilerden hangisinin etkili olduğu söylenemez?

A) Fuar organizasyonlarının yapılması
B) Uluslararası ticaret yapan firmaların varlığı
C) Türkiye'nin yüksek kapasiteli limanlara sahip olması
D) Nüfus yoğunluğunun farklılıklar göstermesi
E) Sanayinin gelişmiş olması

Cevap: D

Soru 2:
Türkiye'nin ihracatında en önemli paya sahip ülke ikilisi aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

A) İtalya, Çin B) Yunanistan, Rusya
C) Almanya, Irak D) İspanya, İran
E) Fransa, Irak

Cevap: C

Soru 3:
Türkiye'nin 2017 yılı verilerine göre ithalatında en fazla paya sahip olan ülke aşağıdakilerden hangisidir?

A) İran B) Çin C) Rusya
D) İngiltere E) Almanya

Cevap: B

Soru 4:
Günümüzde küreselleşme süreci ile uluslararası pazarlara yönelik ticaret önem kazanmıştır. Ham madde kaynakları, üretim alanları ve pazarlar tüm ülkeler için potansiyel bir ticaret alanına dönüşmüştür.

Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin küresel ticaret olanaklarından daha fazla yararlanmasını sağlayabilir?

A) Uluslararası rekabet gücünün artması
B) Yurt dışına işçi göçü gönderilmesi
C) Ham madde dış satımının artması
D) İç tüketimin artması
E) Enerji tüketiminin azalması

Cevap: A